

РОЗРІЗНЕННЯ МІЖ ПОКОЛІННЯМИ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЗА ВІКОВОЮ ОЗНАКОЮ

ГРЕНЬ Наталія Михайлівна - кандидат юридичних наук, суддя Львівського окружного адміністративного суду

УДК 304.4
DOI 10.32782/EP.2021.2.2

Стаття присвячена боротьбі між поколіннями, при цьому вказується, що це може стати причиною дискримінації за ознакою віку. Покоління складається з прошарку, який народився в обмеженому часовому діапазоні і який поділяє не тільки одну дату народження, але й подібний соціокультурний досвід. Боротьба між поколіннями зумовлена історичним розвитком людської цивілізації. Старше і молодше покоління завжди знаходяться в суперечності. Вказане впливає на прояви негативного, упередженого ставлення до особи як представника певного покоління.

Дискримінація старшої вікової групи в широкому соціальному розумінні проявляється не стільки через індивідуалізацію ситуації щодо нерівності, а боротьбою між поколіннями. Відмінності проявляються у багатьох сферах, однією з них є комунікативна. Відмінності, особливо у виборі засобів комунікації, можуть спричинити конфлікт між двома поколіннями. Також розрив проявляється в інформатизаційних навичках.

Дискримінація за віком поширена як у традиційних, так і в соціальних медіа, і це зросло завдяки COVID-19, впливаючи на сприйняття громадськістю соціальної та економічної політики, пов'язаної зі старінням. Глузачення про вразливість також узгоджуються з негативними віковими стереотипами некомпетентності, які лежать в основі вікової дискримінації на робочому місці, у сфері охорони здоров'я та соціального обслуговування та у забезпеченні товарів та послуг.

Відносини між поколіннями можуть бути суттєво порушені пандемією. Негативні повідомлення в соціальних мережах про COVID-19 та старіння часто характеризують людей похилого віку як безпорадних людей, на підтримання життєдіяльності котрих необхідні суттєві зусилля держави та суспільства. Розповідь про вразливість служить для зміцнення і без того негативних вікових стереотипів молодих людей щодо потреби та залежності. Крім того, мотивація підтримувати позитивно виразну соціальну ідентичність може привести молодих людей до збільшення психологічної дистанції між собою та старшими віковими групами, що було стигматизовано пандемією.

Ключові слова: дискримінація, дискримінація за віком, соціальні медіа, пандемія, покоління.

Постановка проблеми

Кожна людина, яка народилася протягом певного періоду, відображає загальні характеристики поколінь - наприклад, контекст виховання, історичне походження та соціально-економічний статус людей відіграють важливу роль. У соціологічному розумінні вважається, що покоління складається з прошарку, який народився в обмеженому часовому діапазоні і який поділяє не тільки одну дату народження, але й подібний соціокультурний досвід [1].

Боротьба між поколіннями зумовлена історичним розвитком людської цивілізації. Старше і молодше покоління завжди знахо-

дяться в суперечності. Вказане впливає на прояви негативного, упередженого ставлення до особи як представника певного покоління. Тому аналіз правових проявів вікової дискримінації має першочергово ґрунтуватися на сутності теорії зміни поколінь та її вплив на дискримінаційні вікові аспекти.

Стан дослідження

Представники сучасної юридичної науки неодноразово зверталися до питання дискримінації, зокрема такі науковці, як Д. Белов, Ю. Бисага, Н. Дрьоміна-Волок, І. Жаровська, Г. Журавльова, М. Скорик та інші. Проте на сьогодні дискримінація є широким поняттям, та така ознака, як вік, практично не є предметом наукового аналізу.

Ціллю статті є дослідження розрізнення між поколіннями як підгрунття дискримінації за віковою ознакою.

Виклад основних положень

На сьогодні в активному науковому використанні обговорюється соціальне становище чотирьох поколінь. Найстарше покоління називають поколінням підвищеної народжуваності (Baby Boom). Фінляндії покоління бебі-буму охоплює тих, хто народився в 1945 - 1950 роках, тоді як у Великобританії та США, наприклад, післявоєнні показники народжуваності залишалися підвищеними до 1960-х років [5]. Також виокремлюють покоління X – 1963-1982 роки.

За ним узагальнюють покоління Y або покоління Міленіуму, які народилися у 80-х роках або після і які вийшли на ринок праці у 2000-х. Вони мають вищу освіту, ніж попередні покоління, високо компетентні користувачі інформаційно-комунікаційних технологій та звикли до світу соціальних медіа [6]. Наймолодше – це покоління Z (2000-2020 роки).

Дискримінація старшої вікової групи в широкому соціальному розумінні проявляється не стільки через індивідуалізацію ситуації щодо нерівності, а боротьбою між поколіннями. Покоління Y і Z можуть ставитися до старших з негативізмом.

Відмінності проявляються у багатьох сферах, однією з них є комунікативна. Покоління Y - це перше покоління так званих «цифрових вихідців», які вирости завдяки високоінтерактивним цифровим інструментам зв'язку. Представники цього покоління часто проводять години спілкування з різними людьми через Інтернет, наприклад, за допомогою інструментів соціальних мереж, мобільних телефонів, Skype та обміну миттєвими повідомленнями. Відмінності, особливо у виборі засобів комунікації, можуть спричинити конфлікт між двома поколіннями. Більшість Baby Boomers мають проблеми з тим, як покоління Y використовує технології для роботи, ігор та навчання, тоді як покоління Y вважає, що Baby Boomers не спроможні до нових технологій та змін. Відсутність спілкування - або непорозуміння у спілкуванні - може мати прямий вплив на самопочуття людини, зменшувати її впевненість та принижувати ідентичність.

Дискримінація за віком (ейджизм) поширена як у традиційних, так і в соціальних медіа, і це зросло завдяки COVID-19, впливаючи на сприйняття громадськістю соціальної та економічної політики, пов'язаної зі старінням.

На початку березня 2020 року, коли розповсюдження COVID-19 наростало, засоби масової інформації в Європі та Америці постійно поєднували терміни «вразливі» та «літні люди», описуючи пандемію. Хоча ці повідомлення мали добрий намір, це мало два дуже шкідливі наслідки. По-перше, це зміцнило однорідний погляд на людей похилого віку як на вразливих, і без того широко вбудований негативний віковий стереотип. Цей погляд може завдати шкоди майбутнім дорослим. Як стверджує теорія втілення стереотипів та модель ризиків ейджеїзму, якщо майбутні покоління узагальнюють негативні вікові стереотипи, це може призвести до самообмежувальних поглядів на старість, що може становити ризик для здоров'я та добробуту та активності у подальшому житті [13].

Тлумачення про вразливість також узгоджуються з негативними віковими стереотипами некомпетентності, які лежать в основі вікової дискримінації на робочому місці, у

сфері охорони здоров'я та соціального обслуговування та у забезпеченні товарів та послуг. Вікові стереотипи можуть також інформувати про те, як ми взаємодіємо зі старшими людьми, наприклад, використовуючи занадто покровительські жести або тони [2].

Негативні повідомлення в соціальних мережах про COVID-19 та старіння часто характеризують людей похилого віку як безпорадних людей, на підтримання життєдіяльності котрих необхідні суттєві зусилля держави та суспільства. Сучасні висловлювання ненависті та образи між поколіннями можуть бути проілюстровані хештегом Twitter *#BoomerRemover*, який широко розповсюджувався в соціальних мережах на початку пандемії. Щоб зрозуміти поширення вікових повідомлень у соціальних мережах, група дослідників провела якісний аналіз змісту англійських твітів про COVID-19 та літніх людей, розміщених протягом десяти днів після декларації про пандемію. Наші висновки показали, що майже чверть твітів применшили важливість COVID-19, оскільки він несе більшу смертність серед людей похилого віку. Вони містили 14% образливого вікового змісту чи жартів [4].

Використовуючи таку ж методологію, інша група дослідників проаналізувала 82893 твітів облікованих у період з січня по квітень 2020 року. Вони прийшли до висновку, що більшість твітів містили особисті думки, але 12% мають образливі твердження. Аналіз настроїв показав, що негативні твіти в основному містять слова, пов'язані зі смертю та / або хворобою [17].

Рух протиставлення двох поколінь залежить від географічного та культурного критерію. Різниця в змісті повідомлень в соціальних мережах відображає досвід літніх людей у різних суспільствах. Наприклад, у США > 80% людей похилого віку відчували дискримінацію через свій вік [9], тоді як цей показник становить 18% у Мексиці [8] та лише 4% в Іспанії [3]. Ці варіації можуть бути пов'язані з часткою людей похилого віку серед населення країни, а також з місцевими соціальними та політичними проблемами, що ведуть до напруженості та обурення між поколіннями.

Ейджизм у соціальних медіа частково можна пояснити цифровим розривом між молодшими та старшими людьми, оскільки більшість людей похилого віку стикаються з обмеженим доступом до цифрових технологій. Соціальні медіа є значно популярнішими серед осіб у віці 15–29 років, і лише 7% користувачів Twitter у США мають вік ≥ 65 років [10]. Існує потреба у просуванні інклюзивності в соціальних мережах та в тому, щоб голоси літніх людей були почутими. Публічним органам, як і засобам масової інформації, потрібно передавати інформацію, яка є надійною та актуальною для дорослих людей, і уникати стигматизації ярликів та термінів. «Боротьба з ейджизмом вимагає узгоджених зусиль усіх зацікавлених сторін для передачі позитивних повідомлень, пов'язаних із старінням, та створення середовища поваги, співпереживання та солідарності щодо людей похилого віку під час пандемії COVID-19» [11].

Вікова дискримінація негативно впливає не лише на здоров'я та добробут людей, але й на економіку. Вартість дискримінації за віком для щорічного виробництва товарів та послуг у США оцінюється у 850 мільярдів доларів. Також дослідження підрахувало, що США щорічно втрачають 63 млрд доларів через витрати на охорону здоров'я, пов'язані з ейджизмом [7]. Як форма соціального відторгнення, вікова дискримінація також може негативно вплинути на соціальну згуртованість, здоров'я та добробут і ставить значні виклики в організації праці.

Також нині спостерігається зростання соціальних рухів, спрямованих на допомогу та підтримку людей, які постраждали від вірусу. Ці соціальні рухи, хоча і мають добрий намір, можуть бути засобом доброзичливого ейджизму. Стереотипи похилого віку можуть свідчити про упереджену думку про те, що люди похилого віку більше потребують допомоги. Таким чином, літні люди можуть опинитися на стороні небажаної допомоги та небажаних проявів занепокоєння. Дослідження показали, що небажані покровительські прояви занепокоєння вважаються більш прийнятними, якщо вони надходять від сім'ї чи друзів, порівняно з незнайомцями.

Відносини між поколіннями можуть бути суттєво порушені пандемією. Розповідь про вразливість служить для зміцнення і без того негативних вікових стереотипів молодих людей щодо потреби та залежності. Крім того, мотивація підтримувати позитивно виразну соціальну ідентичність може привести молодих людей до збільшення психологічної дистанції між собою та старшими віковими групами, що було стигматизовано пандемією. Це потенційно може збільшити антивікові погляди та призвести до непорозумінь, а також до зменшення емпатії та сприйняття перспектив, що може порушити згуртованість між поколіннями [12].

Висновок

Покоління складається з прошарку, який народився в обмеженому часовому діапазоні і який поділяє не тільки одну дату народження, але й подібний соціокультурний досвід. Боротьба між поколіннями зумовлена історичним розвитком людської цивілізації. Старше і молодше покоління завжди знаходяться в суперечності. Вказане впливає на прояви негативного, упередженого ставлення до особи як представника певного покоління.

Дискримінація старшої вікової групи в широкому соціальному розумінні проявляється не стільки через індивідуалізацію ситуації щодо нерівності, а боротьбою між поколіннями. Відмінності проявляються у багатьох сферах, однією з них є комунікативна. Відмінності, особливо у виборі засобів комунікації, можуть спричинити конфлікт між двома поколіннями. Також розрив проявляється в інформатизаційних навичках.

Дискримінація за віком поширена як у традиційних, так і в соціальних медіа, і це зросло завдяки COVID-19, впливаючи на сприйняття громадськістю соціальної та економічної політики, пов'язаної зі старінням. Тлумачення про вразливість також узгоджуються з негативними віковими стереотипами некомпетентності, які лежать в основі вікової дискримінації на робочому місці, у сфері охорони здоров'я та соціально-

го обслуговування та у забезпеченні товарів та послуг.

Література

1. Edmunds J., Turner, B. S. (Eds.). *Generational consciousness, narrative and politics*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield. 2002.
2. Fisher A., Ryan M. Gender inequalities during COVID-19. *Group Processes & Intergroup Relations*, 2021. V. 24, P. 237–245. <https://doi.org/10.1177/1368430220984248>
3. INEGI. Encuesta nacional sobre discriminación (ENADIS) 2017. URL: <https://www.inegi.org.mx/programas/enadis/2017/>
4. Jimenez-Sotomayor M.R., Gomez-Moreno C., Soto-Perez-de-Celis E. Coronavirus, Ageism, and Twitter: an evaluation of tweets about older adults and COVID-19. *J Am Geriatr Soc*. 2020. V. 68. P. 1661-1665
5. Karisto A. Finnish baby boomers and the emergence of the third age. *International Journal of Ageing and Later Life*, 2007. V. 2,- P. 91-108.
6. Kowske B., Rasch R., Wiley J. Millennials' (lack of) attitude problem: An empirical examination of generational effects on work attitudes. *Journal of Business and Psychology*, 2010. V.25, P. 265-279.
7. Levy B. R., Slade M. D., Chang E. S., Kanthoth S., Wang S. Y. Ageism amplifies cost and prevalence of health conditions. *The Gerontologist*, 2020ю V.60, P. 174–181. <https://doi.org/10.1093/geront/gny131>
8. Ministerio De Sanidad, Servicios Sociales E Igualdad. Estudio diagnóstico de fuentes secundarias sobre la discriminación en España. URL: https://sid.usal.es/idocs/F8/FDO27095/estudio_discrim_espana.pdf.
9. Palmore E.B. Ageism in Canada and the United States. *J Cross Cult Gerontol*. 2004.- V. 19. P. 41-46
10. Pew Research Center. Social media fact sheetю 2019.URL: <https://www.pewinternet.org/fact-sheet/social-media/>.
11. Soto-Perez-de-Celis E. Social media, ageism, and older adults during the COVID-19 pandemic *TClinialMedssine*. 2020, V.29. DOI:<https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2020.100634>

12. Swift H. J., Chasteen A. L. Ageism in the time of COVID-19 Group *Processes & Intergroup Relations* 2021. V 24. Is 2, P. 246-252 <https://doi.org/10.1177/1368430220983452>

13. Swift, H. J., Abrams, D., Lamont, R. A., Drury, L. The risks of ageism model: How ageism and negative attitudes toward age can be a barrier to active aging. *Social Issues and Policy Review*, 2017. V. 11, P. 195–231. <https://doi.org/10.1111/sipr.12031>

14. Xiang X., Lu X., Halavanau A. et al. Modern senicide in the face of a pandemic: an examination of public discourse and sentiment about older adults and COVID-19 using machine learning. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci.* 2020; <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa128>

GENERATIONAL DIFFERENCES AS A BASIS AGE DISCRIMINATION

The article focuses on the struggle between generations, stating that this can lead to age discrimination. The generation consists of a stratum that was born in a limited time range and that shares not only one date of birth, but also a similar socio-cultural experience. The struggle between generations is due to the historical development of human civilization. The older and younger generations are always in conflict. This affects the manifestations of negative, prejudice against a person as a representative of a certain generation.

Discrimination against the older age group in the broad social sense is manifested not so much through the individualization of the situation of inequality, but through the struggle between generations. Differences will appear in many areas, one of them is communicative. Differences, especially in the choice of means of communication, can lead to conflict between the two generations. The gap is also manifested in information skills.

Age discrimination is widespread in both traditional and social media, and this has increased with COVID-19, influencing public perceptions of social and economic policies related to aging. Interpretations of vulnerability are also consistent with the negative age stereotypes of incompetence that underlie age discrimination in the workplace, in health and social care, and in the provision of goods and services.

Intergenerational relations can be severely disrupted by a pandemic. Negative messages on social media about COVID-19 and aging often characterize the elderly as helpless people, who need significant efforts of the state and society to support their livelihoods. The story of vulnerability serves to reinforce the already negative age stereotypes of young people about need and dependence. In addition, the motivation to maintain a positive social identity can lead young people to increase the psychological distance between themselves and older age groups, which has been stigmatized by the pandemic.

Key words: discrimination, age discrimination, social media, pandemic, generations.